

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
r é s z í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.22.457/2017/7.

A tanács tagjai:

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna a tanács elnöke

Dr. Simon Károly László előadó bíró

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit bíró

A felperes:

felperes neve(felperes címe)

A felperes képviselője:

Dr. Szabó Zsanett ügyvéd (8200 Veszprém, Bajcsy-Zsilinszky utca 4.)

Az alperes:

I.rendű alperes neve(I.rendű alperes címe)

Az alperes képviselője:

Dr. Mihály Erzsébet Ügyvédi Iroda (1111 Budapest, Bertalan Lajos utca 13., ügyintéző: dr. Mihály Erzsébet ügyvéd)

A per tárgya:

Gyermektartásdíj fizetési kötelezettség mértékének leszállítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Gödöllői Járásbíróság 6.P.21.891/2015/22.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 1.Pf.21.683/2016/9.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős részítéletet - a fellebbezési illeték viselésére is kiterjedően - részben hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 86.400 (nyolcvanhatezer-négyszáz) forint fellebbezési és 108.000 (száznolcezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 120.000 (százhuszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és az alperes (továbbiakban: felek) elvált házastársak, házasságukból 1997. április 10. napján Á. B., 2001. november 29. napján B. Á. utónevű gyermekeik születtek. A folyamatban volt házasság felbontása iránti eljárásban a felek a 2007. május 23. napján megtartott tárgyaláson a bíróság végzésével jóváhagyott egyezséget kötöttek, miszerint a gyermekek az alperesnél kerültek elhelyezésre, a felperes pedig 2007. június 1. napjától kezdődően havonta és gyermekenként 75.000-75.000 forint mértékű gyermektartásdíjat fizet meg.
- [2] Az egyezség megkötésekor a felperes a részben tulajdonában álló M. Bt.-ben restaurátorként tevékenykedett. A kimutatott és adózott (nettó) keresménye kb. 100.000 forint volt, azonban - saját nyilatkozata szerint - ténylegesen havonta 200.000-300.000 forint jövedelemre tett szert (Gödöllői Városi Bíróság 12.P.21.285/2006/7. sz. jegyzőkönyv). A felperes a bevételei mellett 380.000 forint rendszeres havi fizetési kötelezettséget vállalt. A felperes jelenleg három gazdasági társaság, a M. Bt., a 2007-ben alapított K. Kft. és a 2010-ben alapított C. Kft. tagja. Érdemi gazdasági tevékenységet a műemlék rekonstrukcióval, belsőépítészettel és egyedi bútorkészítéssel foglalkozó egyszemélyes tulajdonában álló C. Kft. folytat. A kft.-ből 2015-ben 79.910 forint rendszeres adózott munkabér kapott, illetve a cégen keresztül bérbe adott ingatlan bérleti díjaként további 68.480 forint bevételhez jutott. 2015 januárjában nettó 8.141.039 forint (bruttó 10.000.000 forint) osztalékban részesült.
- [3] A felperes az egyezségkötést követően - 2008 júniusában - házasságot kötött, második házasságából 2008. december 31. napján Z., 2016. november 15. napján - az elsőfokú ítélet meghozatalát követően - J. utónevű gyermekei születtek. Z. 2015 szeptembere óta általános iskolai tanuló.
- [4] Az alperes az egyezség megkötésekor - felperestől származó havi 150.000 forint gyermektartásdíjon felül - a két gyermek után 36.000 forint családi pótlékban, Á. B. után 26.000 forint ápolási díjban, valamint átlagosan havi 30.000 forint állami benzinköltség-támogatásban részesült. 2011 májusa óta minisztériumban, jogi munkakörben szakképzési referensként dolgozik, havi keresménye átlagosan nettó 250.000 forint. A két gyermek után havonta 40.700 forint családi pótlékban részesül.
- [5] Á. B. Prader-Willi szindrómás értelmi fogyatékos, sajátos nevelési igényű gyermek. A keresetlevél benyújtásakor (a 2015/2016-os tanévben) a k.-i speciális szakiskola bentlakója volt, 2016 szeptembere óta a b.-i készségfejlesztő speciális szakiskola tanulója. B. a b.-i gimnáziumban középiskolai tanulmányait folytatja.
- [6] A Gödöllői Városi Bíróság 10.P.21.632/2009/35. számú ítéletével a felperesnek a gyermektartásdíj leszállítása iránt 2010 februárjában előterjesztett viszontkeresetét elutasította, az elsőfokú bíróság ítéletét a Budapest Környéki Törvényszék 1.Pf.23.506/2011/3. számú,

2012. február 9. napján jogerőre emelkedett ítéletével helybenhagyta.

A kereseti kérelem és az ellenkérelem

- [7] A felperes keresetében azt kérte, hogy a bíróság a 2007. májusi egyezségben vállalt, gyermekenként havi 75.000-75.000 forint gyermektartásdíj mértékét 2015. május 1. napjától kezdődően havonta gyermekenként 30.000-30.000 forint mértékre szállítsa le.
- [8] A felperes keresete megalapozásául döntően teljesítőképessége csökkenésére hivatkozott. Ezt arra alapozta, hogy a M. Bt. és a 2007 júliusában alapított K. Kft. érdemi gazdasági tevékenységet nem folytat, a 2010-ben alapított, kizárólagos tulajdonában álló egyszemélyes gazdasági társaság, a C. Kft. pedig - amelyből a jövedelme származik - a gazdasági ellehetetlenülés szélére jutott. A kft.-nek 2014-ben és 2015-ben a kintlévőségei felhalmozódtak, tartaléka nincs és 20.000.000 forint összeget elérő folyószámla-hitel tartozása van. A társaság tárgyi eszköz-állománya folyamatosan csökken, egy kivételével az összes gépjárművet értékesíteni kellett. A felperes b.-i lakására kötött lízingszerződést - mivel a lízingdíjat nem tudta teljesíteni - a pénzintézet felmondta. A tulajdonában álló z.-i ingatlana anyagraktárként funkcionál, tehát lakóingatlanként (vagy nyaralóként) nem használható.
- [9] Ezzel szemben az alperes életkörülményeiben, jövedelmében az egyezségkötés óta pozitív változás történt, munkabér-jövedelemmel rendelkezik, emelt összegű családi pótlékban, étkezési térítési díjkedvezményben, ingyenes tankönyvellátásban és utazási költségtérítésben is részesül. A gyermekek szükségleteihez képest a felperes által fizetett havi tartásdíjösszeg eltúlzott, az alperes a gyermektartásdíjat nem a gyermekekre, hanem saját szükségleteire fordítja.
- [10] Á. B. a k.-i bentlakásos intézmény hallgatója, hétköznapi életvitelének költségét az intézményi térítés magában foglalja, a korábbi b.-i iskola miatti napi utazási költsége tehát a gyermek szükségletei tekintetében értelemszerűen fen sem merül, ez pedig az alperesnek jelentős költségcsökkentést eredményez. A kaposvári elhelyezéséről az alperes döntött, nem a szakértői testület jelölte ki, így az oda-illetve visszautazási költségek rá nem terhelhetők.
- [11] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- [12] Vitatta a felperes teljesítőképessége csökkenésére előadottakat: a felperes havi jövedelme mind az egyezségkötés, mind a korábban folyamatban volt és 2012 februárjában jogerősen lezárult tartásdíj leszállítása iránt indított peres eljárás óta emelkedett. A jogerős ítélet a felperes havi jövedelmét - a kiadásai alapján - mérlegeléssel minimálisan havi 450.000 forint összegben állapította meg. A jelen perben a jövedelem összegénél nem hagyható figyelmen kívül a felperes által felvett osztalék, ez alapján viszont 2014 novemberétől 2015 októberéig terjedő időszakban a felperes havi nettó átlagjövedelme 828.055 forint volt.

- [13] Az alperes cáfolta az egyszemélyes kft. anyagi helyzetére vonatkozó felperesi állítást is. A C. Kft. kifejezetten prosperál, saját tőkéje 74,5 millió forint, a jegyzett tőke 23-szorosa, lekötött tartaléka 68,5 millió forint, a cég új típusú személygépjárműveket vásárolt 2014-ben és 2015-ben. A könyvelési adatok nem indokolják a felperes bérjegyzékében szerepeltetett havi 80.000 forint körüli keresményét, ezt a jövedelmet a felperes saját maga határozta meg, a kizárólagos döntésén alapul.

Az első- és másodfokú ítélet

- [14] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.
- [15] Döntését a jogvita elbírálására irányadó 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 4:210. § (1) bekezdésére alapította. A perben az 1952. évi III. törvény (továbbiakban: régi Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte állításainak bizonyítási kötelezettsége: az, hogy 2012. február 2. napját követően lényeges jogi érdekét sértő körülményváltozás következett be.
- [16] A lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a keresetét megalapozó körülményváltozásokat (teljesítőképessége csökkenését, illetve a nagyobbik gyermek indokolt szükségletei meghaladó jelenlegi tartási kötelezettségét) nem tudta bizonyítani.
- [17] A peradatok a teljesítőképessége csökkenését nem támasztják alá: a kizárólagos tulajdonában álló egyszemélyes kft. prosperál és jelentős vagyonnal rendelkezik, saját tőkéje 74,5 millió forint, lekötött tartaléka 68,5 millió forint és 35 millió forint kölcsönt is nyújtott. A csatolt mérleg behajthatatlan követelést nem tüntetett fel. A gazdasági társaság jövedelmező működését támasztja alá, hogy 2014 decemberében (helyesen: 2015 januárjában) a felperes bruttó 10 millió forint osztalékot vett fel, annak családi adósság törlesztésére fordítását nem bizonyította. A kft. 2015-ben a törzstőkét 500.000 forintról 3.000.000 forintra emelte fel, az eredményt (a nyereséget) tartalékba helyezte, melynek nyilvánvaló célja az volt, hogy a társasági adóalapját ezzel csökkentse. A gazdasági társaság anyagi helyzete alapján tehát a felperes teljesítőképességének negatív változása nem állapítható meg.
- [18] Nem bizonyított a felperesi család lakhatásának veszélyeztetettsége. A felperes csak állította a lízingszerződés felmondását, saját nyilatkozata - miszerint a pénzintézzel megállapodott - cáfolja azt. A zánkai ingatlan nyaralóként való használata pedig a peradatok alapján bizonyítást nyert.
- [19] Az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntése szempontjából nem értékelte relevánsnak az alperes körülményeinek pozitív változására való hivatkozást. Az alperes munkaviszonyát, jövedelmét az előzményi perben már értékelték, az körülményváltozásként nem vehető figyelembe. Az alperes a gyermekekkel kapcsolatosan felmerült kiadásokat igazolta, a felperes által egyezségben vállalt gyermektartásdíj mértékét a gyermekek szükséglete indokolja. Nem

nyert bizonyítást az a felperesi állítás sem, hogy a tartásdíjat az alperes a saját szükségleteire fordítja. A felperes állításával szemben Á. B. k.-i intézménybe való elhelyezésére a szakértői testület javaslata alapján került sor, így az ezzel kapcsolatos költségekhez továbbra is hozzá kell járulnia.

- [20] A Ptk. 4:214. § alapján mindkét gyermek rászorultságát vélelmezni kell. Á. B. indokolt szükségleteinek csökkenése nem állapítható meg, a felperes és a gyermek közötti kapcsolattartás eseti megvalósulása miatt a gyermek ellátása és a róla való gondoskodás döntően az alperest terheli, ez pedig az arányos teherviselésnél [Ptk. 4: 216. § (1) bekezdés] nem hagyható figyelmen kívül.
- [21] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta: a felperesnek a Gödöllői Városi Bíróság 12.P.21.285/2006/10. számú jegyzőkönyvébe foglalt végzéssel jóváhagyott egyezségében vállalt gyermektartásdíj-fizetési kötelezettsége mértékét Á. B. utónevű gyermek vonatkozásában 2016. szeptember 1. napjától kezdődően havi 56.200 forintra, 2017. május 1. napjától kezdődően havi 40.000 forintra, a B. utónevű gyermek vonatkozásában 2016. december 1. napjától havi 56.200 forintra leszállította. A felperes által 2016. szeptember 1. napjától teljesített tartásdíj elszámolására vonatkozóan az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helyben hagyta.
- [22] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéleti tényállását kiegészítette: Á. B. 2017 áprilisában betöltötte a 20. életévét és 2016 szeptemberétől B.-n tanul. Új tényként értékelte, hogy az alperes második házasságából - a fellebbezési eljárás alatt - 2016. november 15. napján J. utónevű gyermeke született. Az így kiegészített tényállásra figyelemmel a törvényszék a felperes fellebbezését részben alaposnak találta.
- [23] A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a felperes a keresete megalapozásul előadott, a teljesítőképességét illető körülményváltozást nem tudta bizonyítani. A jövedelemforrását jelentő C. Kft. vagyoni helyzetének romlását - az állításával szemben - a csatolt mérleg nem igazolta. A cég 2014-ben 128.297.000 forint nettó árbevétellel rendelkezett, mely 2015. évre ugyan csökkent, azonban a társaság saját tőkéje (ugyanezen időtartam alatt) 71.524.000 forintról 76.872.000 forint összegre, az eredménytartaléka 38.037.000 forintról 47.024.000 forintra emelkedett. 2014-ben a cég képes volt 35.400.000 forint kölcsön nyújtására is. Tény, hogy a kintlévősége magas, de behajthatatlan követelése nincs. A cég a törzstőkéjét felemelte és az eredményről való (az egyszemélyes tulajdonos felperesi) döntés következményeként a gazdasági társaság 2016-ban a nyereséget osztalék formájában nem fizette ki, hanem eredménytartalékba helyezte. A felperes nyilatkozata szerint a cégnek hat alkalmazottja van és alkalmi munkavállalókat is

alkalmaz. A költségelszámolás lehetőségéből adódóan a nyereség sem tekinthető mindenben irányadónak, mert az a személyes szükségleteket is átfedő kiadások (pl. gépjármű- és telefonhasználat) költségkénti elszámolásával is csökkenthető. A mérlegadatokat alapján nem fogadható el a felperes adóbevallásában a munkaviszonyából származó jövedelemként feltüntetett alacsony keresmény.

- [24] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes jövedelmi viszonyaiban változás nem történt, jelenleg is legalább havi nettó 450.000 forint bevétellel rendelkezik. A fenti tényleges bevételét alátámasztja, hogy a családja anyagi háttérét változatlanul képes biztosítani: a lakása havi 130.000 forint összegű lízingdíját törleszti, a z.-i ingatlan felújítása befejeződött, holott a felesége gyermekgondozási díjban részesült. Mindezen peradatok pedig arra utalnak, hogy a felperes jövedelmi-vagyoni viszonyai (teljesítőképessége) ténylegesen nem változtak és az átlagost meghaladó életszínvonalon él. A másodfokú bíróság a gyermekek szükségleteire vonatkozó felperesi érvelést nem fogadta el. Az egyezség megkötése óta a gyermekek alapszükségei nyilvánvalóan - köztudomásúlag - nőttek, a kisebbik gyermek középiskolába kerülésével a vele kapcsolatos kiadások nagyságrendileg emelkedtek.
- [25] Mindezek megállapítása mellett a másodfokú bíróság a tartás mértékére kiható lényeges körülményváltozásként értékelte a nagyobbik gyermekre fordított utazási költségek megszűnését, azt, hogy betöltötte a 20. életévét, valamint a felperes negyedik gyermekének megszületése tényét.
- [26] Kétségtelen, hogy Á. B. a tartásra rászorul, azonban a ráfordított kiadások csökkenése indokolja a tartása mértékének megváltoztatását. 2016 szeptemberétől B.-n jár iskolába, a ráfordított kiadások mérséklődtek. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok között ezt nem értékelte, a másodfokú bíróság a peradatok újraértékelésével a fenti tény a bizonyítékok körébe vonta és a tartás megváltoztatásának jogalapjaként, mint lényeges körülményváltozás figyelembe vette. A korábbi utazási költségek már nem tekinthetők kiadásnak, ezért az elsőfokú bíróság döntését felülmérlegelte és a felperes keresetét 2016. szeptember 1-től részben megalapozottnak ítélte. A felperes jövedelmének alapulvételével azt mérlegeléssel 52.600 forint összegre szállította le.
- [27] A felperes negyedik gyermekének megszületése (2016. november 15.) a következetes ítélkezési gyakorlat alapján lényeges körülményváltozásnak minősül, mivel négy gyermek tartásáról köteles gondoskodni. A másodfokú bíróság a felperes korábbi ítélet szerint mérlegeléssel megállapított jövedelméből (450.000 forint) kiindulva a Ptk. 4:205. § (6) bekezdésében foglaltak alapján - a tartás szempontjából nem differenciálva - az egy gyermekre jutó összeget 56.200 forintban határozta meg. Ennek megfelelően a negyedik gyermek születését követő hónaptól a B.-t illető tartás mértékét

- 56.200 forintba leszállította (Á. B. leszállított tartásdíjának változatlan hagyása mellett, mivel az megfelelt a fenti összegnek).
- [28] Ugyancsak megalapozza a tartás mértékének megváltoztatását, hogy fellebbezési eljárás alatt (2017 áprilisában) Á. B. betöltötte a 20. életévét és a Ptk. 4:214. §-a szerinti rászorultsági vélelem nem irányadó. A felperes a gyermek tartására a saját szükséges tartásának korlátozásával már nem köteles, függetlenül attól, hogy a tanulmányai folytatása és genetikai betegsége okán a tartásra rászorul. A kiskorú gyermekre vonatkozó szabályozás helyett a tartásdíj mértékét tehát a nagykorú, továbbtanuló gyermek tartása szerint kell megállapítani. A másodfokú bíróság mérlegeléssel úgy ítélte meg, hogy a Ptk. 4:220. § (1) és (2) bekezdése, valamint 4:221. §-a alapján a szükségleteit figyelembe véve 2017. május 1. napjától havi 40.000 forint megfelelő tartást biztosít számára.
- [29] A perben nem állt adat rendelkezésre a 2016 szeptemberétől kifizetett tartásdíj mértékéről és a felperessel szemben a tartásdíj behajtása iránt végrehajtási eljárás is volt folyamatban, a törvényszék a gyermektartásdíj elszámolásáról érdemben nem határozott, az elsőfokú bíróság ítéletet a régi Pp.) 252. § (2) és (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte.

A felülvizsgálati kérelem

- [30] A jogerős részítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének hatályában fenntartását (helybenhagyását) kérte. Az alperes a felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének, a Ptk. 4:194. § (1) bekezdésének és 4:218. § (4) bekezdésének megsértésére alapította.
- [31] Felülvizsgálati érvelésében kifejtette: az eljáró bíróságok helytállóan foglaltak állást abban, hogy a jelen eljárásban kizárólag a korábbi jogerős ítélet meghozatala (2012. február 9.) és a keresetlevél beadása (2015. november 23.) közötti időtartam alatt bekövetkezett körülményváltozás vizsgálendő. A másodfokú bíróság Á. B.-t illetően az irányadó anyagi jogi jogszabályok téves alkalmazásával, mindkét gyermek vonatkozásában a peradatok okszerűtlen, a bizonyítékok ellentmondó mérlegelésével foglalt állást a lényeges körülményváltozás bizonyítottságában.
- [32] A másodfokú bíróság részletes kifejtette, miért nem alapos a felperesnek a teljesítőképessége csökkenésére hivatkozó állítása és az elsőfokú bíróság ekörben kifejtett érvelését osztotta. Tévesen indult azonban ki abból, hogy a felperes havi 450.000 forint összegű jövedelme a jogerős ítélet óta nem változott. Az elsőfokú bíróság a fenti jövedelmet ugyanis nem a jelen eljárásban állapította meg, hanem csak visszautalt a jogerős ítéleti tényállásra. Ezzel szemben a másodfokú bíróság a jelen eljárásban a negyedik gyermek megszületésére, mint az egyik körülményváltozásra alapítva - az egyszemélyes gazdasági társaságból kifizetett osztalék figyelmen kívül hagyásával - a 2012 februárjában

megállapított jövedelmet tekintette változatlanul irányadónak. Az okirattal bizonyított osztalék, mint jövedelem a perben nem hagyható figyelmen kívül, e szerint viszont a felperesnek a jelen perrel érintett időszakra vonatkozó bérjegyzékei alapján a kimutatott havi nettó átlagjövedelme 828.055 forint összeget tesz ki. A Ptk. 4:203. § (6) bekezdése alapján a tartási igények fedezetére szolgáló kötelezett jövedelem 50%-a így 414.028 forint, vagyis egy gyermekre arányosan 103.507 forint jut.

- [33] A 2007. évi egyezség megkötése óta az eltelt időre is figyelemmel a gyermekek szükségletei köztudomásúlag nőttek, a kiadások emelkedtek. Az egyezség megkötésekor az idősebbik gyermek esetén utazási költség fel sem merült, a tartás mértékének konszenzusos kialakításakor tehát azt figyelembe sem vehették. A gyermek szükségletei növekedtek, a k.-i iskola miatti többletköltségekhez pedig a felperes nem járult hozzá. Tévesen és okszerűtlenül állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a b.-i iskola ténye, mint körülményváltozás megalapozza a tartás mértékének csökkentését, mivel annak mértékét - körülményként - a gyermek iskolájának helye nem befolyásolta.
- [34] A Ptk. 4:194. § (1) bekezdése alapján a nagykorú gyermek a betegsége miatt a tartásra önhibáján kívül rászorultnak minősül. A felperes teljesítőképese, a rászorultság szempontjából Á. B. nagykorúságának ténye nem releváns. Az alperes hangsúlyozta: Á. B. speciális igényű gyermek, betegsége miatt dühkitöréseikor kisebb-nagyobb károkat okoz, a károkért való helytállás rendszeresen többletkiadásokat eredményez. Mindkét gyermek szüksége a 2007-ben megkötött egyezségben foglalt mértékű tartásdíj mértékének változatlan fenntartását indokolja.
- [35] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős részítélet hatályban való fenntartását indítványozta. Hangsúlyozta, hogy a C. Kft. vagyoni helyzete nem vizsgálható és osztalékfizetésre egyébként is csak egy alkalommal került sor. Nem tisztázott, hogy B. milyen jövedelemben részesül, továbbá a tanulmányai eredményeként milyen végzettséget fog megszerezni.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [36] A Kúria a jogerős részítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül. A felülvizsgálati eljárásban a régi Pp. 270. § (2) bekezdés alapján csak a jogerős ítélet/érdemi végzés jogszabálysértő volta vizsgálható. Ennek megfelelően a részítéletnek az elsőfokú bíróság ítélete részbeni hatályon kívül helyezésére vonatkozó rendelkezése a felülvizsgálati eljárás tárgyát nem képezte.
- [37] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [38] Az elsőfokú bíróság a régi Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperes terhére értékelte a keresetét megalapozó körülményváltozások: a teljesítőképessége és Á. B. szüksége csökkenésének bizonyíthatatlanságát. Az elsőfokú eljárásban a felperes

még három gyermek tartására volt köteles és Á. B. iskolai tanulmányait folytató nagykorú gyermeknek minősült, akire - az eljáró bíróságok egybehangzó jogi álláspontja szerint - a kiskorú gyermek tartására irányadó szabályokat kell alkalmazni.

- [39] A másodfokú bíróság helytállóan és a következetes ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a fellebbezési eljárásban bekövetkezett tényeket nem zárta ki a bizonyításból. Az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelésének felülmérlegelését részítélete szerint három többlettényállási elemre, mint körülményváltozásra alapította: Á. B. iskolaváltoztatása miatt az utazási költségek csökkenésére, a betöltött 20. életévére, illetve a felperes negyedik gyermeke megszületésének tényére. Részítélete indokolása szerint a felperes teljesítőképessége - a tényleges havi jövedelme - a korábbi jogerős ítéletben megállapítottéhoz képest nem változott.
- [40] Az eljáró bíróságok a perbeli bizonyítékokat eltérően értékelték. Mind az első- mind a másodfokú bíróság azonban azonos álláspontot foglalt el abban, hogy a felperes a teljesítőképessége csökkenését nem tudta bizonyítani. Az eljáró bíróságok a felperes jövedelmi és vagyoni viszonyait - a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján - ítélték meg: az elsőfokú bíróság körülményváltozás (jogalap) hiányában a kifizetett osztalék tényét csak megállapította, ezzel szemben a másodfokú bíróság a kereset jogalapjának bizonyítottsága miatt a korábbi jogerős ítélet által megállapított jövedelmi helyzetből indult ki.
- [41] A felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslati jellegéből következően a jogerős ítélet felülmérlegelése a felülvizsgálati eljárásban korlátozott. A Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért határozat iratellenes vagy kirívóan okszerűtlen, logikátlan, ellentmondásos megállapításokat tartalmaz (EBH2006.1526., BH1996.973.).
- [42] A Kúria osztotta a felülvizsgálati kérelemben foglalt érvelést: a jogerős részítélet a bizonyítékok okszerűtlen és ellenmondó újraértékelésével téves jogkövetkeztetést vont le a kereset jogalapi bizonyítottságában, a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértésével mérlegelte felül az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét.
- [43] Helyesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a felperes a vagyoni-jövedelmi viszonyai negatív változását nem tudta bizonyítani. A peradatok alapján az egyszemélyi tulajdonában álló kft. prosperál, jelentős bevétellel rendelkezik, eredménytartaléka emelkedett, a felhalmozott nyereségből kölcsön nyújtására is képes volt. A Kúria rámutat arra, hogy - az alperes érvelésével szemben - a perbeli esetben az osztalék - tekintettel annak egyszeri volta - önmagában a kiskorú gyermekre vonatkozó Ptk. 4.218. § (4) bekezdésében meghatározott átlagos jövedelemként nem értékelhető. Értékelhető viszont a felperes kizárólagos tulajdonában álló kft. jelentős mértékű eredménytartaléka, amely arra utal, hogy a felperes az adózás után megmaradó nyereséget a saját döntése

alapján felhalmozta. Kétségtelen, hogy az önálló jogi személy kft. nettó nyeresége nem azonosítható a kötelezett jövedelmével. A következetes ítélkezési gyakorlat alapján a gazdasági társaságban tulajdonosi többséggel (vagy kizárólagos tulajdonjoggal) rendelkező kötelezett esetén a jelentős összegű eredménytartalék a vagyoni viszonyok értékelésénél nem mellőzhető, az ugyanis olyan megtakarításnak tekinthető, amellyel a tulajdonos önállóan rendelkezik (Pfv.II.21.392/2017/7.). Az ítélkezési gyakorlat tehát értékeli a gazdasági - ezen belül a nyereség felhasználásáról való - döntések meghozatalát: a perbeli esetben, mint egyszemélyes tulajdonos pedig arról kizárólag a felperes döntött.

- [44] A jogerős részítélet meghozatalakor Á. B. a 20. életévét betöltött nagykorú, míg B. középiskolai tanulmányait folytató kiskorú gyermek volt, ebből következően a családjogi tartás jogalapja és mértéke tekintetében eltérő jogszabályhely az irányadó. B. a Ptk. 4:214. §-a szerinti rászorultsági vélelem hatálya alá eső gyermeknek minősül, ezzel szemben Á. B. - a másodfokú bíróság által tévesen alkalmazott a Ptk. 4:220. § (1)-(2) bekezdése helyett - a Ptk. 4:194. § (1) bekezdésében foglalt rokонтartás szabályai szerint jogosult a tartásra. A nagyobbik gyermek betegségéből adódóan ugyanis munkaképesnek nem minősül, ez pedig önmagában kizárja a továbbtanuló, nagykorú gyermekre vonatkozó speciális szabályok alkalmazhatóságát [Ptk. 4:220. § (1) bekezdés].
- [45] A nagykorú rokon tartásának feltétele - többek között - hogy a kötelezett tartási képessége, teljesítőképessége fennáll [Ptk. 4:194. § (1) bekezdés] és a jogosult a tartásra nem érdemtelen [Ptk. 4:194. § (2) bekezdés]. Figyelembe kell venni azt is, hogy a tartásra jogosultság sorrendjében a kiskorú gyermek a nagykorú gyermeket megelőzi, ha a kötelezett mindegyiket nem képes eltartani [Ptk. 4:202. § a) pont].
- [46] A másodfokú bíróság a nagykorú gyermek alapszükségletei csökkenését a peradatok téves értékelésével állapította meg (a kiskorú gyermek szükségleteinek csökkenése a perben fel sem merült). A felek a gyermekek indokolt szükségleteinek kielégítéséhez szükséges gyermektartásdíj mértékét az egyezségben gyermekenként havi 75.000 forint összegben konszenzussal határozták meg. Az egyezség óta 11 év telt el, a súlyosan beteg nagyobbik gyermek szükségletei nyilvánvalóan nem csökkentek. A tartás mértékének kialakításakor a peradatok alapján Á. B. utazási költsége nem merült fel (12.P. 21.285/2006/7. és 10 sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv), ebből következően önmagában annak fennállása, vagy hiánya a tartásdíj mértéke szempontjából körülményváltozásként nem értékelhető. A Kúria rámutat arra is, hogy a felperes a keresetlevelében arra hivatkozott, hogy a nagyobbik gyermek bentlakásos iskolája miatt a napi ellátási kiadások, az I.-ről B.-re való utazási költségei megszűntek (keresetlevél 2. oldal), az intézményváltás miatt viszont ez az érvelése oka fogyottá vált. Az alperesnek a hétvégi k.-i út költségeivel kapcsolatos érvelése a felperes keresetét megalapozó körülményváltozásnak nem minősíthető (gyakorlatilag arra

hivatkozott, hogy a gyermekekre fordított kiadások mértéke a bentlakásos intézeti elhelyezéssel nem változott, csak más költségekben jelentkezik), mivel a bu.-i iskola miatt a korábbi - a felperes által sem vitatott - helyzet állt vissza, azaz az utazási kiadások változatlanul fennállnak. Ebből következően a másodfokú bíróság olyan alperesi előadást értékelt körülményváltozásként, amellyel a felperes maga sem érvelt.

[47] A másodfokú bíróság nem adta okszerű indokát annak, hogy a nagykorú, tartásra rászoruló gyermek rokontartásdíját milyen bizonyítéokra alapítva mérsékelte havi 40.000 forint mértékre. A másodfokú bíróság által tévesen alkalmazott, a döntésénél irányadónak tekintett Ptk. 4:220. § (3) bekezdés c) pontja szerinti, a kötelezett saját, illetve kiskorú gyermekei szükséges tartásának veszélyeztetettségére peradat nincs, a gyermek indokolt szükségletei - az utazási költségeket meghaladóan - a perben nem voltak vitatottak. A jogerős részítélet általános kijelentést tett (kizárólag a jogszabályhelyre utalt), a felülmérlegelés alapjául szolgáló bizonyítékokat, az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérő indokokat nem jelölte meg, ezért a döntése (függetlenül a jogvitára nem irányadó jogszabályhelyre való utalástól) régi Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt bizonyítékértékelést sérti.

[48] Helyesen értékelte lényeges körülményváltozásnak a jogerős részítélet a felperes negyedik gyermekének megszületését, ebből a tényből azonban még nem következik a kereset megalapozottsága, az ugyanis automatikusan nem befolyásolja a kötelezetti teljesítőképességet. A felperes teljesítőképessége körében kifejtettekre visszautalva megállapítható - ahogy arra a jogerős részítélet helytállóan mutatott rá - hogy a felperes saját döntése alapján meghatározott havi jövedelme nem fogadható el. A társaság mérlegadatai nem hagynak kétséget afelől, hogy a felperes ennél magasabb havi jövedelmet realizál, az eredménytartalék összegéből, a kölcsönadott 35.000.000 forint tényből (amely arra utal, hogy a társaság működése anélkül is biztosítható volt), alappal vonható le az egyezségben vállalt tartásdíj megfizetésére való változatlan teljesítőképessége. A negyedik gyermek megszületésének ténye tehát a kiskorú és a nagykorú, de a tartásra rászoruló gyermekek tartásdíja mértékének leszállítását önmagában nem indokolja és alapozza meg.

[49] A fentiek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéleti döntését a régi Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütközően mérlegelte felül. A Kúria a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős részítélet elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztató részét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria a jogerős ítélet hatályon kívül helyező rendelkezését a régi Pp. 270. § (2) bekezdésében foglalt felülvizsgálati korlát okán nem érintette.

Záró rész

- [50] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyalás megtartásával bírálta el.
- [51] Az alperes felülvizsgálati kérelme eredményre vezetett, ezért a Kúria a régi Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó régi Pp. 78. § (1) bekezdésének megfelelően 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján a csatolt díjmegállapodás figyelembevételével a felperest a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltség megfizetésére kötelezte.
- [52] A pervesztes felperest a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése folytán megfelelően alkalmazandó régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az első- és másodfokú, továbbá a felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére.

Budapest, 2018. május 29.

dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, dr. Simon Károly László s.k. előadó bíró, dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő